

Locuinti'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Srat'a tragatorului
(Lóvész-utca), Nr. 5.Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespon-
dinti' regularii ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune	3 fl. v. a.
Pre siesse lune	5 „ „
Pre anulu intregu	10 „ „

Pertri Roman'a:

Prea multu	30 Fr. = 30 Lei.
„ „	16 „ = 16 „
„ „	8 „ = 8 „

Pentru Inseriunt:

de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brata pentru fiesce-care publicatiune
separata. In loculu deschisu 20 cr.
de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 19/7. Febr., 1873

Camer'a deputatoru Ungariei totu macina si nu mai gata la bugetulu ministeriului lucratoru publice. sunt inca vre o trei sprediece deputati inscrissi la vorba si pote ca se voru mai insinua si altii, — totu asié se va urma si la bugetulu ministeriului Cul-torulu si la allu justitiei, incatu ne vomu pomeni cu sesiunea de estr' annu inchiaia fara a se fi facutu unu passu innainte, totu asié de 7 anni si totu asié va merge inca 70 de anni si totu asié va ajunge la codificatiune. ca-ce asié place domniloru de la potere, a face totu politica si era politica de maghiarizatiune si de mare potere maghiara, in locu de a appuca inainte barbatesce pre callea addeveratoru reforme facandu legi bune, conformu spiritulu secululu, cari se scape tierr'a de vechi'a rugina unguresca a feudalliamulu, ce in Ungari'a se mai sustiene spre rusinea civilizatiunii si im-mens'a daunare a locuitorulu tierrei. Confusiunea in administr. justitiei are inca se sporesca, precum sporesce scirulu si lebod'a pre campulu cellu ne-cultivat, indatu cu essecutarea incor-porarii confineliu militari, unde era voru remane in vigore legile milita-resci, plus codicele austriacu, plus chao-tele ungurescu, incatu de la dibacia locuitorulu va depinde a face confu-siunea si mai mare si a elude un'a sau alta lege dupa cum li va veni mai bine la socotela, a inchiaia unu con-tractu, a face unu testamentu, etc in vecin'a comunitate unde este in vi-gore legea care pentru affacerile salle i-sunt mai favorabili d'in punctulu seu de vedere.

Machin'a cea grea a parlamentulu ungurescu, addeveratu parlamentu, ade-ca apparatus de multa vorba si pucinu sporiu, este addeverata calamitate pre biet'a tierra. A imblati. 7—8 lune la pleve si a n. poté votá la timpulu neci bugetulu annulu, ci a totu votá la indemnitati, este unu lucru fara de parchia in annalile parlamentarismulu. Apoi unde este timpulu fisicu si pos-sibilitatea de a codificá? Dar cum alt-mintrea s'ar' mancá banii pentru com-missiuile de codificatiune cari, in sum-me considerabili se votedia in toti annii; banii odata votati trebuie si man-cati ca-ce nu in darnu se votedia. Unu nou ministeriu d. e. allu lui Sennyei, — care trece de bunu administratoru, precum vechii conservatori in asta pri-vintia, sunt superiori asié díssiloru li-berali actuali, — de ar' veni la pote-re, primul faptu, prin care si-ar inau-gurá activitatea ar fi neapperatu recon-stituirea parlamentulu, sau pote dis-solverea lui si impartirea lui in com-missiuini, in cari apoi variele legi de urgentia s'ar poté pregati simultanu pentru sesiunea prossima in a carei siedintie plenarie s'ar poté si votá un'a dupa alta. Astfelu insi-si de utatii, ca-petandu de lucru, ar fi scutiti totoda-ta de urritulu ce-i face se cascadeca si se petreca timpulu prin bufetu si corridore, sau se absentedia, cautandu-si de afacerile loru parteculari, econo-mice, etc., dar' astfelu tierr'a mai al-lessu ar cascadeca essindu o data d'in labirintulu jurisprudentiei actuali. De altmintrea noi si asta data accentuam-u folosulu ce ar resultá d'in publicarea de premie pentru codificatiunea legiloru, ca ce astfelu aceste ar reesi mai uniforme, mai bi e meditate si pre-

lucrate, decatu compilate de una cor-poratiune. cum sunt commissiuile par-lamentari. Sunt in statele Europei bu-ne legi codificate gat'a, numai adap-tate trebuescu si apoi adoptate. Dar maghiarii nostri sunt mai procopsiti, d'insii pote voru se inventedia legi cu totulu noue, erratu ungurescu, ceea ce-i face ridiculu, era poporulu suffere. Necesitatea unu nou ministeriu, cu noui omeni, appare d'in dí in dí mai evidente, ceea ce se va si intempla de siguru, catu abié credemu ca la de-schiderea sesiunii urmat. (ad. la tom-n'a vit.) se ne mai intalnimu cu mi-nisteriele, de ernatu inse nu voru mai erná neci decatu.

Ministrulu de interne D. Vil. Tóth si-a cerutu demissiuinea d'in caus'a struncinatei salle sanetati, precum se dice, era precum noi credemu d'in causa ca dsa au fostu person'a ingra-tissima nu numai oppositiunii dar' si unei insemnate parti d'entre deachistii guvernamentali. D. Tóth bolescu de unu annu si d'in asta causa mai de multu si-ar fi cerutu demissiuinea daca numai acesta causa l'ar fi indemnatu, trebuie inse ca coalitiunea oppositiunii-cu ministeriulu lui Szlavi cere demis-siunea lui Tóth; incidentulu inse per-sonale si cam neplacutu i se dá colore mai frumosa, precum acest'a se intempla adese ori in regiunile diplomatice si asta-data ungrui vreu se se arrete mai diploma-ticosi decatu cu scandalos'a departare a lui Leopold. Se voru si se arrete are se primesea portu foiaulu lui Tóth, altii vorbiau de Bartalu (care inse nu este inca deputatu) ba altii vorbiau chiaru si de contele Pechi, fostulu voda allu Transilvaniei, cu tote ca nu e pro-abile ca acestu omu de tagm'a vechi-loru conservatori se siba voi'a de a intrá in cabinetulu actualu. In consiliulu mi-nist. cese tiend in díllele acestea se decise a se invitá D. Tóth, ca se tiena portufo-liulu si mai de parte si daca sanetatea sa cere crutiare, va fi substituitu, deci este probabile ca acestu expedientu se va si applicá de ocamdata pana la reconsti-tuirea ministeriulu.

Infiintirea nouei metropolie gr. or. d'in Bucovin'a si desbinarea Dalmatiei de metropolia serbesca, au provocatu viue reclamatiuni si remonstratiuni pline de amaritiune atatu intre romanii d'in Bucovin'a, catu si intre serbi preste totu, adeca si cei d'in Dalmati'a si cei d'in Ungari'a si Croati'a. Serbii ungro-croati ammentia pred. crepitulu Hack-mann, cu ecommunicatione, era Dal-matianii spunu verde. ca nu voru per-mitte cá Eppulu loru se fia consecratu de Hackmann in Bucovin'a. Unu con-flictu se pregatesce, alle carui dimensi-ni si fine nu se potu prevedé. — Orga-nele officiose alle guvernulu ung. ori catu se silescu a detorná complicitatea si se prefacu a fi supprinsé d'impreuna cu guvernulu ung. de acestu factu ille-gale, noi cu tote acestea, ba chiaru pen-tru acest'a suntenu de parere, ca faptulu au fostu combinatu de amendoue minis-teriel; pertid'a nemtiesca unita cu cea un-guresca au planaditu si produsu fetu-lu cellu monstruosu. Fapt'a cea rea inse nu remane impunita, ea se pedepsesce pre sine si prin sine i. s. a. si. Se va adde-veri prin complicatiunile ce se voru nas-ce acusi.

Reflessiuni a supra importantiei proprietatii de pamentu cu privire la vendiarea padurulu districtulu Na-roudamu.

(Umare.)

Scopulu e a castiga bani; **) la acest'a ve rogu se-mi permiteti intre-nera: ca prin arendarea regaliloru cu la straini, cari platescu cu cate-va m. de floreni mai multu — cate im-bunetati s'a facutu? s'a datu occa-siune ca ei se se inavutiesca, ca ei se sesara si se se immultiesca ca ciuper-cile; loru li s'au datu midiloce ca se submine populatiunea, se o suga si terforisedie, — populatiunea e amenin-tiata in esistintia s'a si o familia dupa alta pier, pana candu lipitorile se in-foia si se ingrasia.

Se potu redica scole mai multe, si acestea se potu organisa mai bine, avendu bani, — adeveru e, inse sunt acestea de ajunsu spre scopu candu familia se pierde? Cunoscutu este ca numai de la o sementia sanetosa se potu accepta holde frumose si re-colte abundante. Copii in sinulu fami-liei vedu lumina, in familia se lapte-dia, prin familie li-se insuffa primele idei — si la crescerea omulu, funda-mentulu pusu prin familie remane de-cidietoriu pentru venitoriu — afara de pucine exceptiuni — dara candu in familie jace viermele distrugerii, mai este ore sperantia in viitoriu? Deci numai cadavru se fa cu corbi se adona. Apoi cine pote se ne asigure, ca fondurile districtuale nu voru deveni preste scurtu seau mai indelungatu timpu sub pote-rea si administratiunea unei excel-lentie de H a k m a n n si unui reve-rendissimu S c h ö n b a c h.

Banulu joca mare rolu in lume si ellu adduce addevea mai mari per-cente — cu privire la timpulu — de catu pamentulu, inse nici odata nu e asié siguru ca acestu a si ca capita-le lui. Asié ni se spunea, ca d'in fondurile chiaru alle Districtulu, si anume d'in cellu de mondurá, aru fi pieritu — fara a se afla urm'a — in anii 1848/9 diece mii de floreni; — se dice, ca fondulu formatu d'in bile-tele de arme si de venitoria — pre timpulu absolutismulu, — a carui a summa se urca la 80.000 fl. aru fi disparutu, s'au pierdutu, fiindu intre-buintiatu la deschiderea unoru mine de fieru (acestu fondu era destinatu spre redicarea agriculturii in Trans-silvani'a.)

Au n'au fostu districtualii acei-a, cari mai eri insciintiau publiculu, ca in comitetulu administrativu allu fon-duriloru si averei Districtulu se ga-sescu omeni venerabili, inaintati in etate, cu multa consciintia si sciintia, cari propuneau ca si 20.000 mli de fl. e prea-pucinu ca se se cheltuesca pentr: primirea unei singure persone, — pentru musici, luminatiuni, pentru unu ospetiu. Eta cu ce iutiela e omulu gat'a a da cu diecile de mli de floreni

*) A se vedé nr. trec. alu „Fed.“

**) Renumitulu economistu Adam Smith combatu sistemulu mercantileu, a carui-a scopu era gramadirea de bani, argintu si auru — pre carele domitorii si regimulu loru lu tienea ca ce-va fundamentulu, spre fericirea stateloru. Adam Smith dice: O tierra, care dispune de midiloce nici odata nu va duce lipsa de argiatu si auru, si era „Candu lip-sesce materialulu pentru fabricatiuni, atunci industri'a amortiesce; candu midilocele de trau lipsescu, populatiunea suffere, flaman-diesce, inse candu argintulu si aurulu lipsescu, comerciulu se pote face prin inschimbu, de si mai anevoia.“

candu merge socotela in contulu ge-neralu, si Domne! candu avemu per-sonalu se platimu, atunci ne uitamu si invertimu chiaru si 20 cruceri. La acesta esaltatiune credu ca inimicii nostri au frcatu manile si voru fi dísu: multumita Tie Domne, ca ci o scola seau institutiune flositoria a Nasaudaniloru s'a dusu. Mai cate va de acestea si

Pre langa tote milioanele ce aru cascadeca fondurile granitiere, nu vedu de catu o ruinare in a se dá vetrele de laborare alle populatiunei la strai-ni; pre langa tote milioanele ce pu vedu de catu o perire pentru popula-tiunea districtulu prin immultirea strainiloru; — lipitu cu districtulu ni sta esemplulu viu; acolea e Bucovin'a cu fondurile religionari — cari nu-mera multe millione; — adeca fon-duri cu multu mai bine specificate de catu prin cuventulu „districtuale“, deci cu atatu mai validu motivu ca strainii se au le pota ataca, si totu si vedeti cine le administrédia, vedeti incatu se folosesc populatiunea de elle? trista si dorerosa e privirea, ca-ci romanii cei ce au creatu aceste maretie fonduri sunt in decadintia, si in institutele create prin sudorea ro-manului, limba lui e numai ca adausu. — Si inca ce e mai curiosu, funda-tiunea acest'a grandeosa — precum audu — e detoria.

Deci numai cadavru se fa cu corbi se adona. Apoi cine pote se ne asigure, ca fondurile districtuale nu voru deveni preste scurtu seau mai indelungatu timpu sub pote-rea si administratiunea unei excel-lentie de H a k m a n n si unui reve-rendissimu S c h ö n b a c h.

Au nu sunt esemple viue si pros-pete despre indrasnela strainiloru? Ati uitatu ca acum cati va anni cellea 2—3 familie de sassi, cari sunt in Nasaudu, pretindeau ca se li dati pa-mentu si case, ca se si faca beserica, ati uitatu ca mai era se-si ie cu po-terea.

N'au apucatu inca a se incuibá si vedeti i ce facu; venti-li intru ajuto-riu, mariti numerulu loru, dati-li ca-pitalele populatiunei spre exploatare si atuncia fiti siguri ca voru se puna ei man'a si pre fondurile banale.

Am dísu ca state, natiuni si asso-ciatuni nu canta la bani candu e vorb'a de a occupá unu ce flositoriu. Pentru scopuri de aceste-a au fonduri anume si se cheltuescu multu; au agenti specialii, cari alerga, cercetedia, ispitescu, de se pote cucurescu. O se amintescu numai unu esemplu: Aus-tri'a si Ungari'a voiescu a-si introduce vinurile loru in tote tierrele si daca s'aru poté in tota lumea. — Spre ajungerea acestui scopu au agenti si pravalle anume deschise, in differite orasie alle altoru staturi, pre langa aceste chiaru consulii sunt indetorati a reportá despre tote affacerile, si trebuie se-si de opiniunea: cum s'aru poté introduce unulu seau altu arti-colu.

E interessantu a ceti asfelu de reporturi, a cunosce astfelu de opi-niuni differite. Unulu d'entre consuli dice: „acum de odata e ori si ce in-cercare de giab'a“ (si argumentedia) altulu ca „vinulu ungurescu nu e dupa gustulu populatiunii, ci aru tre-bul asié si asié se fia,“ alu treilea: ca „nu se pote concurre cu vinurile franceze, pentru ca spesele de trans-

portu urca pré multu pretiulu vinului" s. a. — Vice-consululu d'in Bulgari'a (la 1869) dupa ce arréti, mai multe impregiurari, vine si dicé, „aru trebui cá vinulu ungurescu sè, nu se urce mai susu cá 6 fl. vedr'a (cu tote spesele de transportu, vama etc.) si cá sunt necessari unii agenti, cari sè indemne populatiunea.“

In Bucuresci se capeta vinu negru, vechiu de Bud'a cu 85 cr. cup'a.*) Eu sciu cá in annulu 1861 D. Hav. a vendutu vinu nou si in cuantitate mare cu pretiulu de 40 fl. vedr'a, seau 1 fl. cup'a. Cum vine, cá vinu vechiu de Bud'a se pote vinde in Bucuresci cu 85 cr. cup'a? precandu pretiulu aru trebui sè se urce multu cu spesele de transportu, cu vam'a, cu accisulu si socotindu se interesse pentru càrcimari**) s. a.

Tienutulu Nasaudului preste totu remase curatu romanescu, si fù pana mai eri scutitu de inundarea strainiloru, si ast'a prin indurarea ceréscu si pote si prin situatiunea lui, cuprindu multe dealuri si munti prin urmare fiindu anevoia de petrunchi; apoi avendu unu pamentu pucinu alesu, ba potu dice unu pamentu reu pentru producerea de fructe multe si frumose; éra in seculu d'in urma prin legile salle stricte fù paditu a fi cutropitu mai allessu de vietia Palestinei. Pre langa aceste prevedinti'a voli a mai pastrá unele d'intre drepturile avute si competente fia carui omu si societate de omeni.

Mi-permittu a dice cá, cá in timpulu presentu dora nici odata nu i a fostu lassatu deciderea sortei salle in man'a sa, cellu pucinu nu cunoscú urme, in istoria, cá aru fi dispusu vreedatu de o intelligintia asié frumosa si de asié mari midiloce materiale, deci se pote cá tocmai acum'a — in seculu luminarei — sè fia santulu pamentu pangaritu? me infiora idea, inse nu potu crede.

Doru nu este mai nucinu addeveratu cá assemenea arborulu prin a carui a intrebuintiare s'a datu cellu mai mare impulsu totoruru industriiloru si vietiei omenesce; assemenea electricitatii de la care se ascepta minuni, — dicu in acestu gradu percurgu de presentu ideele si adese chiaru faptele, si acestu cursu rapede recere a tiené nu numai postulu ca santinel'a cea pururea descepta si circumspecta, ci dupa o cugetare matura cu iutiela si cu tota vigorea possibila a trece la faptele.

Nasaudulu lucrédia si a donatu pentru cultur'a poporulu mai multu de cátu ori care tienutu, nu numai pentru cá dispune de midiloce cá ce multe tienuturi intrecu cu multu in avutie si capitale naturale pre cellu de la Nasaudu; ci pentru cá cea mai mare parte ce a cascigatu ei, au destinatu pentru cultur'a poporulu.

Ce e dreptu pomulu districtualu incepe bine a infiori, se crescú barbati de drepturi Dr. in medicina, Dr. in teologia, in filosofia, etc. ba chiaru pentru imbracisieria sciintieloru reale se tramittu tineri, si se ajuta multi, cari se applica la meserie. Celloru de la drepturi, medicina, teologia, filosofia, li se da campu de activitate in functiunile publice alle statulu si alle districtulu; inse ce se face cu specialistii si meseriasii? e destulu numai atát'a, cá s'au ajutatú sè invetie? ce folosu pote avé omulu de la unu capitalu mortu? apoi meseriesii in districtu sunt numai unu capitalu mortu, pentru cá pana candu la cei de la sciintiele innalte se dau in totu anulu sume cu multu mai insemnate, de cátu celloru de la meserie in timpulu inventiaturei lor; pana candu la acei-a se

*) In Hotelu „Lazaru“ d. e. nu se vinde decátu numai vinu ungurescu, cellu negru de Bud'a ce e dreptu bunu, dar' forte scumpu, éra cellu albu ce va fi mai scumpu de cátu cellu d'in tierra, dar' inferiore acestui-a. Red.

**) Trebue cá hotelierii si alti venditori sunt incuragiatu chiaru de gov. ung. platindu-li-se despugabire, numai cá sè se intruduca vinurile ung. dupa ce voru fi avendu trecere, pretiulu lor se va urcá neaperratu. Red.

deschide sfer'a de activitate, acesti d'in urma se lassu uitati in voia Domnului, ce minune apoi candu vedi, cá cutare ferrariu s. a. se face finantiu ori altu ce va, numai de meseri'a sa nu se tiene. — E sciutu, cá populatiunea districtulu e seraca, nu are capitalisti, dara nici omeni avuti, cu pucina differintia mai toti sunt egali. Deci se voiti si asceptati, ve rogu, daca sciti destullu de bine, cá baiatulu badei Ioanu, George ori allu cutarei veduve s. a. cunoscuti ca lipiti de seraci, n'are bani se-si cumpere imbracaminte buna, n'are cu ce sè-si cumpere unu ciocanu, talpigu (calapodu) forfeci, barda, etc. apoi de unde sè ìbe elu capitalu multu pucinu, cátu va fi cá sè-si cumpere foi, nicovala (ilèu); fierru de calcatu, tisgea (scaunu de giluitu) ferestree s. a. acestea tote sunt inca numai instrumente, cari sunt necessarie la lucrare, daru ce se lucreddie? unde e materialulu? cá ci cine merge la ferrariu cu fierulu in mana candu voiesce sè-si faca unu carru, plugu, carrutia etc.; la lamnariu cu lemnulu in spinare, cá sè faca grapa, carru, etc. la cismariu cu talpá si pielea, la croitoriu cu postavulu, la brutariu cu farin'a in spate s. a.

I vedeti si i lassati sè se svercolesca in desperatiune, pentru cá nu potu se concurre si sè se lupte cu strainii, cari se ajuta unii pre altii, cari au asociatiuri si comitete de incuragiare; cari au credite deschise s. a. — remanú spre riulu strainiloru, cari nu dorescu mai multu de cátu sè véda pre romanu impilatu si asupritu; remanú de batjocura inaintea inamiciloru nostri, si acesti-a arrunca ocar'a nu numai preste ei — cari nu sunt vinovati — pre districtu, ci asup'a natiunei intregu, carea trebue sè sufferia inferarea de nepesatoria, de neculta si câte alte.

Si ore pentru ce i lassati? pentru cá copii tramisi la maestrele au fostu a lui Ioanu, Georgiu, a veduvei, a nefericitulu Grigoriu, s. a. era nu a popu, a vecinulu, vreu sè dicu a Dluu, a Dluu . . . cáti au datu Ddiu.

O sè vina si specialistii; au ei cerculu lor de ocupatiune? ori trebue sè amble vaierandu-se pre la scarele — treptele — altoru a, dora pre la straini; au voiti cá d'in nimica sè ve faca multu, si daca nu voru poté, sè ajunga si ei de batjocura, sè dica strainii, au dora si . . . de i-ati invetiatu, deci faceti; cum au dñsu fariseii mantuatoriulu nostru Christosu. „daca e Ddiu sè se cobore de pre cruce“.

(Va urmá.)

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 15. Febr. 1873.

Presiedintele Bittó deschide siedintia la 10 ore d'in di. Processulu verbalu allu sied. precedentu se verifica, é' petitiunile incurse se trecu la comisiunea petitiunaria.

Camer'a trece apoi la ordenea dillei si, dupa ce primesce si in la trei'a cetire proiectulu de lege despre urcarea listei civile a monarculu, precum si conventiunea inchiata cu Belgi'a in privintia estradarii reciproce a criminalistoru ordenari ìe in desbattere petitiunile d'in consemnatiunea XIII, presentata de comisiunea petitiunaria. La celle mai multe petitiuni s'au acceptatu propunerile comisiunii, numai petitiunea unoru allegatori d'in Hatiegu, dede ansa la o discussiune mai vehemeta. Prin acesta petitiune unii allegatori unguni d'in Hatiegu roga camer'a, cá sè provoce pre d. Elia Macellariu, care este allessu deputatu allu orasiulu Hatiegu, cá sè-si presente litterile credentiunale si sè-si ocupe loculu in camera.

Cu privire la acesta petitiune comisiunea petitiunaria fece urmatori'a motiune: Dupa ce d'in scrisorea officiala ce d. ministru de interne a adressatu-o presiedintelu camerei se pote vedé, cá in 12 Juliu a. tr. d. Elia Macellariu fù allessu deputatu allu orasiulu Hatiegu; dupa-ce inse susnumitulu d. Macellariu inca nici pana asta-di nu si-a presentatu litterile credentiunale si nu si-a ocupatu loculu

in camera, camer'a invita pre presiedintele seu, cá indata sè provoce pre d. Macellariu, spre a-si presentá litterele credentiunale. Tota-odata camer'a provoca pre presiedinte, cá sè-si repportadie despre resultatulu acestui procederi. (Approbare. Strigári: Trebue sè-si punemu unu terminu anumitu!)

Iosifu I u s t h: Onorab. Camera! Acesta affacerea, pre carea o cunoscemu cu toti, este cu multu mai insemnata si mai ponderosa, de cátu cá sè ne potemu multumí cu propunerea comisiunii. (Approbare.) Onorab. Camera scie, cá stamosii nostri au fostu creatu o lege, dupa care acellu deputatu, care nu-si implinea detorientie, érá trassu in judecata d'in partea tablei regesci si judecatu la o multa banale de 400 fl. Acesta lege asta-di nu se mai pote aplicá si essecutá. Cu tote acestea legea de asta-di pune parlamentulu spre dispusetiune alte mesure, cari in totu casulu si cu tota rigorea trebuescu aplicate.

Fia-carui individu i stá in voia libera d'a aprobá seau desaprobá institutiunile nostre; dar' daca cine-va violedia un'a d'intre celle mai principale institutiuni alle patriei nostre, atunci camer'a are detorientia d'a-si sustiené auctoritatea si d'a sustiené legea. Dacu dlui Macellariu nu i-a placutu a fi deputatu, i-a statu in voia libera d'a nu primí mandatulu; dar' daca a primitu odata acestu mandat, atunci s'a obligatu a implini tote acelle detorientie, cari i le prescrie legea.

Scimu cu toti — continua oratorele — cá ce s'a intemplat; nu voiescu sè numescu tocmai loculu, pentru cá este unu lucru forte cunoscutu; daca parlamentulu ar' fi nabusitu indata tote acelle incidente, precum ar' fi trebuitu, reulu n'ar' fi potutu se cresca asié de tare. — Sè nu ni facemu illusiuni, onorab. camera! Dlu Macellariu, invitatú fiindu in modu amicabile, pote cá nici nu va responde, si-apoi nu credú sè doresca cine-va, cá sè dâmu ocasiune a se satirisá o institutiune asié de insemnata. Dreptu aceea voiú sè facu unu emendamentu, cá adeca sè punemu unu terminu preclusivu de 15 dille, in care restempu d. Macellariu sè se dechiare si sè-si ocupe loculu in camera. (Mi-place a crede, cá in diet'a d'in Pest'a nu este locu, pre care dlu Macellariu l'ar poté occupá cu onore. Rep.) Dacu d. macenaru nu se va dechiará, acest'a va insemná, cá nu vré sè-si ocupe loculu si atunci, dupa terminulu de 15 dille, camer'a va poté sè decida in asta privintia.

Camer'a accepta motiunea comisiunii in sensulu emendamentulu lui Iusth. Presiedintele dechiara, cá va provocá pre d. Macellariu, cá in terminu de 15 dille sè-si presentadie litterele credentiunale si sè-si ocupe loculu; de-pre resultatulu va repportá la tempulu seu.

Urmedia continuarea desbatterii speciale a sup'ra bugetulu ministrulu de comunicatiune. Cu pucine modificatiuni se votedia tote posturile de sub titulu II, in summa de 242.060 fl. — Se mai votedia apoi 16.420 fl. pentru regularea Tibisculu, si cu acést'a sied. se redica.

Siedintia de la 17. Febr. 1873.

Dupa ceremoniele indatenate si dupa deliberarea unoru cestiuu si repportari de pucina insemnate pentru publiculu nostru cetitoriu, camer'a trece la ordenea dillei si continua desbatterea speciale a sup'ra bugetulu ministrulu de comunicatiune.

Sub titulu 4. „Conservarea sieselor“ s'au votatu 4.163.500 fl. — Sub titulu 5 s'au votatu 421.583 fl. pentru conservarea portariloru si a drumuriloru de pre apa. Sub titlu 6 despre pensiuu care este cellu d'in urma in bugetulu ordenariu, s'au votatu 92.635 fl. — Urmedia recentiate estradarenarie. Sub titulu I sunt prelimitati 1.490.560 fl. pentru cladirea drumuriloru. Posturile 1—12 incl. se votedia in sensulu propuneriloru comisiunii financiarie si cu acést'a sied. se redica.

Siedintia de la 18. Febr. 1873.

Siedintia se deschide la tempulu indatenatu.

Iosifu P o l y a, avendu in vedere, cá pana acum in legile Ungariei nu s'a facutu nici o dispusetiune cu privire la promoverea culturi pomiloru, ceea ce ar' fi in interessulu economiei preste totu, — intreba guvernulu, cá are de cugetu a presentá unu proiectu de

lege despre regularea politfei campestre? Totu-odata interpellantele si-esprime dorintia, cá acestu proiectu de lege sè se presentadie indata la inceputulu sesiunii prossime, pentru cá pana in diumetatea a dou'a a acellei sessiuni sè ajunga la valore de lege. Pentru casulu candu i s'ar da unu respunsu nemultiu-mitoriu, oratorele si-reserva dreptulu d'a presentá unu proiectu de resolutiune in acesta privintia.

Cont. Guido K a r á c s o n y i inca intreba pre ministrulu de justitia, daea este cum-va inclinatú a redá oppidulu Ciacov'a judecatori'a sa cercuale inca mei inainte ce va espirá terminulu de revisiune, defiptu in art. de lege 32 1871? Oratorele crede, cá ceea ce tarcii au datu acestui oppidu si ce nemtii i-au lassatu intactu si nealteratu, unguni dora inca nu li-o voru luá. (Approbare.)

Ministrulu P a u l e r responde, cá nu afla cu scopu, cá inca in restempulu unu i annu, care mai este pana la revisiune, sè redice judecatoria cercuala in Ciacov'a. Dupa ce va fi espirá terminulu preftu pri lege si se va incepe revisiunea, atunci dreptele pretensiuni alle oppidulu Ciacov'a se voru luá in consideratiune cu atátu mai vertosu, cu cátu scopulu revisiunii este, impucinare tribunaleloru de prim'a instantia si imultirea judecatoriloru cercuali.

Interpellantele multiumesce ministrulu; pentru romisiune si lu roga numai, cá sè faca cátu mai currendu dispusetiunile necesarie pentru infintiarea judecatoriei cercuale in Ciacov'a.

Repportorulu comisiunii pentru immunitate, repportorulu C. Eötvös aduce la cunoscentia camerei, cá comisiunea a desbatutu petitiunea tribunalulu d'in Szegszárd, prin carea se cere estradarea deputatulu Benedictu Sz l u h a pentru cercetare penale, si propune, cá camer'a sè satisfac a acestei cereri. — Camer'a decide cá atátu repportulu, cátu si acelle supplementari sè se tiparesca si puna la ordenea dillei pre sied. de sambeta.

Camer'a trece apoi la ordenea dilloi si continua desbatterea speciale a supra bugetulu ministrulu de comunicatiune. In rubric'a 13 de sub titulu primu sunt prelimitati 20.000 fl. pentru cladirea de poduri in confinele militari. Acesta summa se votedia fara desbattere. Assemenea sub rubric'a 14. se votedia 300.000 fl. pentru spriginirea iurisdictioniloru la cladirea de drumuri si poduri. Sub rubric'a 15 se votedia 100.000 fl. pentru repararea daunelor cauate prin incidente elementari, apoi 148 de mii pentru Croacia si Slavonia.

Urmedia titulu II. pentru delaturarea pedecelor navigatiunii pre Danare se votedia 323.000 fl.; pentru regularea Muresulu 45 de mii; pentru regularea Somesulu 50 de mii; pentru lucrările in Canalulu Beg'a 100 de mii; pentru regularea rialulu Vagu sunt prelimitati 100 de mii, comisiunea propune a se votá numai 20 de mii. Se nasce o discussiune mai lunga carea se va fiu in sied. prossima.

„Transilvani'a“ si Romanii.

Associatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, petrunsa de sublimitatea misiunei salle, pre cum atesta acést'a d'in annu in annu totu mai evidente, nu a infintiatu organulu „Transilvani'a“, pñtru cá in ellu sè se tiparesca numai actele officiali, ci mai vertosu sè fia primulu d'intre nobilele si puternicele mediu-loce spre ajungerea scopulu si implinirea sacrei devise, ce porte in frunte. Inse acestu de frunte mediu-loce; organulu „Transilvani'a“, judecandu dupa starea actuala, pote se ajunga a fi dora, d'in celu mai de capetenia, cellu mai d'in urma, d'in cellu mai puternicu, cellu mai debile de a duce la scopu.

Recunoscentia celloru ce implinescu detorientie. Dorete, cá in acést'a directiune recunoscentia remane preste mesura crutiata; cá-ci pre pucini sunt cari nisuescu a fi recompensati cu ea; cei mai pucini sunt, cari implinescu detorientie cascigandu reconoscentia Natunui daca cum-va am fi ajunsu, cá si pentru astelu de impliniri sè se faca reconoscentia. Associatiunea spriginisce si, speru, cá va si ajutá dupa poterile ei. Redigerea, de si a fostu nemeritatu atacata de petulanti'a unoru nesociti, a fostu si este, dupa tristele impregiurari, pre indestulitoria, cá-ci este in man'a unu barbatu, carele pre terenulu literariu,

ciutu nu numai a vorbi, ci a scuti se si scrie, se face catu a vorbitu.

Astfelu dara nu aici este d'a se caută pedea, d'a descoperi sorgintele ielului, ci cu totul aiurea. Lu-vomu află, nesmintitu, chiaru la noi, in sinulu Natiunii, la cet'a ei de inteligenti si luminati.

Ammortirea si indiferentismulu, ce de unu tempu incoace a atacatu intelligentia romana, aceta desceptata parte a Natiunii, pre cum pretinde ea a fi, nu chiaru atatu in viet'a politica, catu mai vertosu in cea literaria, in spriginirea si inaintarea acesteia, este infricosiatu, este fara parechia la una natiune de reinfiorire sub soarele seculului presente.

„Transilvania“ appare iu fi care luua numai de duoe ori; costa 2 fl. pre anu pentru membrii si 3 fl. pentru nemembrii Asociatiunii, si cu tote aceste Asociat., pentru debita spriginire a organului ei trebuie se acopere unu insemnatu deficitu dupa ellu.

Cu atatu mai mica inse este si spriginirea morale si intelectuale, asi in catu redactoriulu, lucrandu chiaru mai numai singuru, cu totu dreptulu s'aru poté numi editoriu, pre cum este dlu Cipariu constrinsu a face la „Archiu.“

Ce atributu se-i damu ore acestei esperintie?

In ver'a trecuta comitetulu Associat. a inviatu intelligentia romana d'a se insinua pentru celle patru sectiuni scientifice si a lucră. Cati s'au inscrissu ore, si cati ore au si lucratu ce-va? Ca-ci, dupa cum se vede pana acum, acea invitatiune a fostu antai'a si ultim'a miscare in afacerea sectiunilor neamenavere.

Prin infintierea comitetelor filiale si adunarile, ce convoca aceste comitete, s'a datu barbatilor intelligenti cea mai binevenita ocaziune d'a descepta si instrue poporulu, d'a-i lumină si cultivă cugetulu si anim'a, d'a-lu miscă se nisuesca cu totu pretiulu a-si croi sorte mai indestullitoria, explicandu-i cascigulu si puterea unei astfelu de sorte; se lu-abduca a sinti si pricepe, ce insemna a fi asta-di omu si cive romanu; ca-ci bietulu poporu, nu numai ca are neincungiurata lipsa d'aceste invetiature, ci si urmaresce suaturile sincere alle invetiatiilor sei.

Folosescu-se ore aceste sante si pretiose ocaziuni astfelu? Dorere, respunsulu se in-neca in tacerca aproape mormentală. Citesce-se ore vre-o dissertatiune, tractatu seau ori ce alta scriere folositoria in aceste adunari? Pana acum'a „Transilv.“ d'abiè unu operatu a fostu fericita a poté publică.

Cărtile nu se platescu; manualele nu trecu; diariile nu se spriginescu; mus'a o fumămu seau o dormimu. seau o inecămu in bachanalie, si totu-si criticămu si ne vaierămu. Da, criticămu, inse pre noi insi-ne si ne vaierămu, inse a supra miserabilității proprie.

Astfelu apoi de ce necăgimu atāt'a vietia prin scole, de ce visămu de patria si fantășămu chiaru si de natiune, deca suntemu indestullati si fericiti numai cu farimaturele lui Morpheu, Bachu si a Cererei!

Deplorable apathia!

Inse fia destullu, ca-ci cu catu privimu mai affundu si mai multu la s'area nostra actuală, si cutediămu a redica privirea si spre viitoriu, ingrigirile, ca capete de Meduse, cu atatu mai numeroase, mai inforatorie se redica, se ingramadescu si se marescu inaintea nostra. Tiermuriu abissului, cătra care man'a sortii punitive ne impinge d'in di in di, d'in anu in anu, se vedu totu mai tare latindu-se si aduncimea mai infricosiata. Si va sosi si tempulu, candu in petre ne vomu peface, daca Perseulu mantuitoriu va intardiă, nu se va miscă pana mai este tempu. Acestu Perseu inse nu este, nu pote fi altulu de catu iusa-si Natiunea, intelligentia ei!

Daca dara noi asta-di, candu necesitatea d'a intrebuintia fia care momentu spre binele nostru este la culme, si conditiunile d'a poté face aceta intrebuintiune sunt usiore, totu-si documentemu astfelu de insu-fletire neinflăntă, lesne este d'a profeti cu positivitate unde vomu ajunge atunci, candu necesitatea si conditiunile mana in mana cu corintiele tempului inaintatoriu voru ajunge a se imbină a supra capulu nostru si a trece preste poterile unui corpu inundatu de negligintia si incatusiatu de braciile ferrate alle dulcelui Indiferentismu.

Vomu ajunge, o marturimu cu fiori, vomu ajunge, pre laga tote succesele reportate pa-

na acum'a, acolo, de unde, zelulu, entusiasmulu si neobosintia predecessoriloru, a betranilor nostri ne-au trassu si mantuitu si era ne-au datu lumii prin multe fatigie. prin riuri de sudori si prin nespussu sange scumpu.

Vomu ajunge la sclavia. *) inse nu prin draconiele strainiloru; vomu ajunge a fi chiaru Trogloditi, locuitori de spelunce, crutiade de sore si aeru curatu, locu chiaru destullu si nimeritu spre penitentia, d'a-o implē si lacrima desierte pentru peccatele si crimele commise de noi insi-ne in contr'a nostra.

Trista, inse, dorere, addeverata marturisire!

Fiindu ca celle-lalte rare si pretiose diuare romane au allesu alte călli spre ajungerea unu-a si acellu-si nobilu scopu comunu, in-naintarea si desvoltarea causei Romane; Asociat. transilv. a afflatu consultu si necesariu a da nascere unui diariu curatu scientificu, conformu programului ei, cu scopu, ca acestu diariu cu invetiaturele, si scrierile despre trebuintele si lipsele poporului, se se latiesca cu catu mai tare intre ellu si se prindia radecine afunde si tari; si astfelu a infintiatu organulu „Transilvania“ si l'a incredintiatu sufletului si inimii unui barbatu, d'in-tre cei rari si scumpi d'intre betranii nostri, contandu, pre langa cascigarea cellui mai dibace red.ctoriu, la spriginirea intelectuale si materiale a Natiunii intregu.

In catu si-a aj usu Associat. scopulu, si in catu natiunea si-a implinitu sacr'a detorintia, ratiociniurile anuale arēta aceta destullu de evidente, Deficitu d'in anu in anu! amagiri dorerose!

Astfelu apoi, dupa probele de atati anni favoritori si grei, cu annevoia potemu da locu sperantiei, ca „Transilv.“ va poté ajunge a fi unu diariu respanditoriu de lumina si invetiature pentru intregulu poporu, pre cum am asceptatu se ajunga si aru trebui se fia aparundu mai adesse ori, de catu pana acum.

In aceta privintia aru fi consultu si dora mai cu effectu, ca intelligentia preste totu, si deosebitele comitete filiale in specie si in aceta afacere se misce totu si cu tote, ce-i stau in putere. Si atunci nu credu, ca fructulu semenatu de Associat. se fia caduutu pre pamentu sterpu, se remana si mai de parte neroditoriu; ca-ci multi sunt, preutii, docentii, uotarii, pretorii, advocatii etc., cari sunt in immediata attingere cu bunulu poporu, si luminandu-lu potu face forte multu, numai zelulu si anim'a romana se nu lipsesca acestoru favoriti intelligenti.

Nu mai de catu cum vermele va poté incepe a rode in o crenga a arborelui si nu lu-vomu delatură, arborele intregu va incepe a se uscă a perf. Essemple nu voiu insiră, ca-ci cu totii le cam conoscemu.

In fine, cu unu cuventu, e tempulu se ni deschidemu ochii si anim'a d'in ammortiela, se vedemu si se sentimu, ca nedesvoltandu alta activitate si nedocumentandu alta insufletire pentru inaintarea natiunii, prin puternica spriginire a literaturii preste totu, vrendu nevrendu trebuie se ne damu legati, se ni plecamu capulu sub jugulu de ferru, ce contrarii ni-lu faurescu pre ascunsu si in facia.

Se incetămu cu odiosele frecari confessionale, cari era se vedu provocate de unii pes-cuitori, se incetămu a ne certă, deca aceta seau acea confessiune este superioare: ca-ci superioare este si va fi, care possede puterea si spiretulu vivificatoriu de a indemnă pre credinciosii sei la fapte morali, curatindu spiritulu, nobilitandu inim'a loru spre inaintarea si inforirea natiunii si patriei romane; Inferiore nu numai, ci afurisitu este si va fi confessionalismulu, care in locu de a uni, tinda a desbină si sfasiă fratii de unu sange, stertica corpulu nationalu, desconsiderandu cu orbia sacrulu si sublimulu scopu comunu.

Deci, inca odata, se cugetamu seriosu la indreptarea tristei stari actuale; se imbracișămu cu cuvenita caldura intreprinderile literarie; se spriginimu in tote directiunile cu mai multa demnitate si putere diuariale nostre nationale, uncele mediuloce, cari in aceste tempuri grele ne mai tienu in continua legatura si prin cari potemu a ni comunică dorerele si placerile, cugetele si dorintiele, si potemu vorbi cătra lume si popore!

V a l e r i u.

*) Pessimismulu face icone posomorite, se fimu mai indulgenti, progressulu nu face sariture, ellu inaintedia numai passu cu passu. Se ne ferimu inse de stagnare ceea ce este regressu.

Red.

Dev'a, 16. Febr. 1873.

Domnule Redactoru! Binevoiti, ve rogu, a inseră in stimab. DV. diariu urmarea listei obiectelor primite pentru lotteria pentru terminarea besericei d'in Dev'a.

Primiti l' ocaziune si sentiementele melle de destinsa stima.

Constantia de Dunca-Schiau.

Obiectele incurse pentru lotteria pentru terminarea besericei d'in Dev'a.

(Urmare.)

32. Trei garniture de perina lucrate de acia: Dn'a Carolin'a Maioru, Puiu.

33. Doi galbeni in natura: Dn'a Mari'a Bodila, Sabiu.

34. Cinci florinti in hart'a: Dn'a Maria Hann'a, Sabiu.

35. Unu tragatoriu de clopotu lucratu cu lana matasa si margele.

36. Una mappa lucrata cu flori applicate, Dsior'a Ann'a Bolog'a, Sabiu.

37. Unu cosuletiu cu fructe si flori lucratu cu margelle si crepu.

38. Una lavitia lucrata cu flori applicate, Dsior'a Aureli'a Ratiu, Lipov'a.

39. Una sugareta de ambra si snoma de mare.

40. Unu anelu de auru cu margeritari si perusele, Domn'a Marth'a Oprea, Dev'a.

41. Unu albu pentru fotografie: Dn'a Aureli'a C. Vladu nascuta Baritiu, Orestia.

42. Unu portu-sugarie cu broderie.

43. Una sugareta de ambra si spuma de mare: Domn'a Mari'a Mausca, Dev'a.

44. Una perina broderita cu matasa, lana si perle, Domnisiorele Mari'a si Sabin'a Ciurtanu, Sabiu.

45) Una punga de tabacu lucrata pre catifea: Dsior'a Emm'a Herbay, Dev'a.

Rogămu pre tote domnele ce au generosa dispositiune d'a ni tramite obiecte pentru lotteria se ni face conosciutu pana la 15. Martiu numerulu si natur'a obiectelor ce au intentiunea a donă. Speditiunea obiectelor se pote effectui pana la finea lunei Martiu.

Pres. Com. Constantia de Dunca-Schiau.

Reflessiuni la articulu „Affaceri scolastice.“

(Publicatu in Nrii 110—112 „Feder.“ 1872.)

Subsemnatii nu amu d'ice nemica nece cu privire la partea cea de antaiu a articulu, ba amu laudă zelulu anonimulu ca istoriografu firescu „condussu de spiritulu adevorului si allu luminei,“ precumu appromitte Dsa, — daca D. Corresp. s'ar fi timentu de regulele descrierei si nu si-ar' fi permis pre multu, si anume: daca anonimulu istoriografu 1. Nu ar fi facutu conclusiune falsa de la scol'a si invetiatorii d'in Orlatu la tote scolele si toti invetiatorii granitaresci. 2. Nu si-ar' permite a deplange in publicu sortea cea trista a invetiatoriloru granitaresci sub actual'a conducere fara a fi fostu indreptatitu la asiă ce-va. 3. Nu s'ar batjocuri cu invetiatorii granitaresci numindu-i de una parte „frati collegi“ si „fiintie nevinovate“ era de alta lassandu indirecte a-se intellege in publicu, ca invetiatorii granitaresci servescu ca instrumente desnationalisatorie unei superioritati per eminentiam desnationalisatoria, si 4. Nu ar' mistifică unele addeveruri si fapte parte conosciute, parte intemplate in presentia totoruru invetiatoriloru granitaresci.

Acestea sunt punctele asupra caror'a ne vedemu siliti in interessulu addeverului a face riflessiunile cuvenintiose, sperandu, ca opiniunea publica nu va fi grabitu cu verdictulu, inainte de a ascultă pre toti cei competinti; ca-ce e foru supremu, si cellu mai dreptu pre pamentu, deci nu-i ca judecatoriulu in dunge, care face dreptu vinovatulu, daca aceta se va fi scolatu mai de demanetia cu accus'a contra' cellui nevinovatu.

Ad. 1. D. Corresp. apromisese ca va face propusitiune, dar uitandu de aceta dsa face conclusiune si o face insu-si.

Ad. 2. assecuramu pre D. Corr. ca presentele si venitoriulu nostru in scolele granitaresci nu depende de la nece una alta individualitate straina, ci singuru de la abilitatea si implenirea datorintiei, ce amu luat asupra-ne, cu demitate ce o pretinde officulu invetiatorescu. D'in acestu respectu pote se-se linistesca, D. corresp., cu atatu mai vertosu, ca Dsa nu-si pote documentă altucum asser-

tiunea, de catu facundu una deductiune neiertatata de la unu dialogu — intre invetiatorii d'in Orlatu si aceea individualitate, cu carea ne amenintă asiă de aspru — la venitoriulu totoruru invetiatoriloru granit., sau facundu d'in unu tintiaru unu armessariu.

Ad. 3. Nepotendu anonimulu corresp. vorbi despr. scol'a d'in Orlatu, comitetulu scol. granit. etc., fora de a atinge si pre invetiatorii granit. cellu pucinu ca Credeulu pre Pilatu, se atinge de ei in unu modu forle finu, si cu tota reserv'a. „Vorbii mai susu de presentia invetiatoriloru. Eram determinatu a nu me atinge ds aceste fientie nevinovate, deca nu erau in unu modu curiosu manate d'in dreptu de cerculariulu Nro. 218.“

Daca amu cercă se devinamu caus'a cea adeverata a fiectiei si magulirei, cu carea se atinge D. cor. de invetiatorii granitaresci nu ne-ar' custă multa ostentia a-o află.

N-a fostu nece compatimirea, de carea se arata a fi petrunsu pentru sortea trista, dupe Dsa, a invetiatoriloru granitaresci, si nece altu motivu, ci impregiurarea: ca sentiendu istoriculu scolei d'in Orlatu „condussu de spiritulu adevorului si allu luminei“ ca a trecut preste spiritulu ambelor acestoru concepte, se temcă mai cu sama de acellea, cari potu servi ca martori contra' atacuriloru si inculpariloru nedrepte sustienute de Dsa in publicu — de invetiatorii — cari, fiendu in lini'a prima respundietori in antea lui Ddieu, a natiunii si a basericei despre crecerea fitoriloru cetatiani si crestini, si fiendu atensi mai de aproape de actual'a gubernare a scoleloru granitaresci, — au detorintia, si sunt mai competenti, decatu D. corresp. anon., a da tonulu cellu adevoratu despre organisa-re si spiritulu ce conduce scolele granitaresci sub actual'a gubernare. Dara se vedemu caus'a addusa de Dsa, provocandu-se la cerculariulu, nr. 218.

In acestu-a dupa ce se incunoscintiedia Eforiele despre dfilele deperminate pentru es-samenele de vera, si dupa ce se infra operatele, ce voru ave invetiatorii a le pregati si substerne commissariulu essaminatoriu, se adauge, ca comitetulu administrativu a decisu: ca in interessulu inforirei scoleloru granitaresci, toti invetiatorii de aceste institute se se intrunescu in tempulu fiereloru de vera la conferintie pedagogice in Orlatu. Modalitatea mai de aproape se amana pre alta data. Altu ce-va nu mai cuprinde Cerculariulu Nro. 218.

Convocarea invetiatoriloru granit. in conferintie pre feriele verei trecute a fostu pre-veduta si in Cerculariulu Nro. 90 ddo 20 Fauru 1872., in care sub 4 comunicandu-se invetiatoriloru „instruatiunea pentru tractarea cartiloru scolastice,“ se dice: In conferintiele, ce se voru tienē cu invetiatorii nostri la vera etc. . . .“ Convocarea in conferintie a fostu dorita si de invetiatorii, cari — considerandu imprasciarea comunelor granitaresci pre tota marginea patriei de cătra miēdiadi — altamintrenea nu aru fi potutu conveni, spre a-se cunosce ca colegi, a-si comunică reciproc ideile, si a si uni lucrurile, ce tantescu la acellu-a-si scopu.

Deci eră de lipsa unu cerculariu convocatoriu, ca se se scie loculu si tempulu presentarei, si aceta e cerculariulu, ce l'a indemnatu pre D. corresp., ca in articulu seu se mai crutie pre fiectiele relle si periculose, si se mai insre si de celle nevinovate.

Totu aceta e, despre care d'ice D. corresp. ca a manatu pre invetiatorii d'in derepta in unu modu curiosu. Inse cum? Fiendu-că pre d'in afara nu se pote vedē nece unu modu curiosu, ar' crede cine-va, ca acestu cerculariu a avutu unu farmecu supranaturalu, care a impinsu pre invetiatorii granitaresci pana in Orlatu seau priu aeru, seau pre sub pamentu.

In altu modu curiosu a-i fi menatu d'in dreptu acestu cerculariu nu intellegemu. Se vede inse, ca D. Corresp. n'are cunoscentie despre Cerculariulu Ad. Nro. 218 unde se dice, ca invetiatorii presentandu-se in Orlatu voru ave cuartiru liberu, prandiu si cina pre spesele fondului, continuandu-se apoi: „De ore oe inse salariale invetiatoriloru nostri in genere sunt inca prea modeste de un'a, era de alta parte fiendu ca perfectiunea invetiatoriloru cade in folosulu comunelor respective, pruncii caror'a voru gustă fruptele unui invetiamentu mai rationalu, pentru aceea rogămu pre o. Eforie cu totu de adinsulu, ca folosundu-se de influentia, ce o au in comune, se essoperēze de la aceste pentru inve-

tiatorii proprii încă rebonificarea sospelor de drumu până la Orlatu și îndreptu. Credem firmit, că în faci'a scopului mareșiu, ce urmărimu nece una communa nu se va retrage de la mic'a jertfa, ce li-se cere." subscrisu „Presedintele Ursu."

Nu cum-va acestu-a e modulu cellu curiosu, în care diei DTA, că au fostu menati invetiatorii granit. în Orlatu? Du-te. Dle la ori care scola granitiarăca, cauta în archivlu ei, și între diecile de circularia essite de la comitetulu scol. gran. în tempu abia trecut de unu annu, de candu e în activitate, tote privitorie la înflorirea și vedea scoloru granitiarăsi și a invetiatorilor lor, nu vei afla nece unulu, de care se nu rosiesci, candu le-ai compară cu calumniele aruncate de DTA acellui comitetu, și în specia Presidentului.

Ci de invetiatori, până aci „fientie nevinovate." Sè vedemu acum, cumu ne tracteza D. Coresp. ca pre atari. Puciu suntemu, dupa Dsa, fientie nevinovate — angri — și în data cademu d'in ceriu în fondulu iadului.

Dice ad. D. coresp., că în scolele granitiarăsi se propune limb'a magiara și germana „impuse de comitetulu d'in deosebita predilectiune . . ." „adeverata compromitere a limbii și a simtiului national . . ." „prin atari institute de limba și aspiratiuni straine."

Sè punemu, dato sed non concessu, că D. coresp. în acest'a are dreptu! Cum s'ar' numi atunci invetiatorii, cari propunu în asteliu de institute? Frumose „fientie nevinovate" aru fi ei, candu ar' servi că instrumente desnaturalisatorie, spre batjocurirea limbii și a natiunii, carea i-a nascutu, crescutu și sustiene!

(Va urmă.)

VARIETATI.

*(Napoleonu I. înca a fostu sup'rstitosu.) E cunoscutu că Napoleonu celu mare a iubit forte liter'a M. pentru că numile a 6 maresiali, 26 generali divisionari, 3 ministri ai sei și a primului seu camerariu, Montescieu se incepea cu liter'a m. Assemene i-a fostu placuta acesta litera și în privinti'a batalielor. Prim'a lupta a avutu la Montebello, cea d'in urma la Mont-St.-Jean. Iovise la Millesimo, Mondori, Marengo, la riuu Moscva, Mont-mirail și Montereau. În Malmaison, în castelulu imperatesei Iosefin'a petrecu orele cele mai fericite ale sale. Assemene avè predilectiune pentru anumite dille. A 14 di d'in fia care luna de multu i eră placuta, pentru că acele dille erau onomastice celor mai multe familie amice lui Napoleonu. Mai tardiu aceste dille le transportă d'in viet'a privata în cea publica. Astfelu în 14. Juniu 1800 invinse la Marengo, în 14. Oct. 1805 la Ulm, în 14. Oct. 1806 la Jena, în 14. Juniu 1807 la Friesland. Inse diu'a de 18 înca în Briene i-a fostu neplacuta, fiindu diu'a, care adese-ori i facea neplaceri și calamitati. În 18. Oct. 1813 a fostu lupt'a de la Lipsi'a, în 18. Juniu 1815 la Waterloo, în cari lupte fu crancenu batutu. În fine Ludovicu alu XVIII lu-impuse de pre tronulu Franciei.

*(D'in confiniile militari.) De la 3. Febr. ninge neincetatu în confiniile militari. Pre dealuri neau'a este aproape duoi stangini, în siesuri de unu stanginu. Călike sunt tote implute cu nea, și despre comunicatiune multa vreme nu va poté fi vorba.

*(Multiamita publica) Subscrisii, în numele comitetului arrangiatoru la petrecerea, d'in preser'a annului nou, 1873. st. v. aducu multiamita urmatorilor DD. cari benevoira a contribui pentru fondulu „scolei romane defetite" în Clusiu. — Dem. Vaid'a, Iac. Bolog'a, Elia Macellariu, Carolu Schankebank. Sim. Tamasiu. Paulu de Dunc'a. I. Hanni'a, Dr. I. Borcea, Dr. Dem. Racuciu, I. de Pop'a Radu, Bart. Băilescu. Dr. I. Mesioța, Dr. Nici Popu, I. Lengeru, D. Doiciu, I. Mazer, Nic. Orghidanu, Geor. Bardosi, Vas. Zabanu, Ios. Fălepu, Dem. Fogarasiu Nagy Imre, Gr. Vitezu, Ter. Popovicu, P. Valleann, Ant. Stoic'a, Ioane Bardosi câte 1 fl. Bar. Davidu Ursu, de Margineni, Visar. Romanu, P. Rosc'a, Ant. Vestemianu, Géza Forró, câte 2 fl. — Grigoriu Matheiu, și Grigoriu Moldovanu, câte 3 fl. Franciscu Gyulai și Michailu Szóca, câte 5. fl. — Venitulu totale, care a

incursu în ser'a petrecerei, d'impreuna cu ofertele generose incurse dupa aceea face 395 fl. 20 cr., d'in care Suma subtragandu-se spesele 115 fl. 22 cr. remane venitululu curatu 243 fl. 98 cr. Datu în Clusiu, 13 febr. 1873. — Iuliu Hossu, cassariu, Ionu Uilacanu controlleru.

*(Prospectu de secerisiu.) D'in Temisior'a se anuncia, că d'in tote partile cottului se comunica sciri, cari afirma, că prospectele pntu secerisiulu venitoriu sunt forte favoritorie. Semenaturele sunt prea frumose, în cătu, dacă nu le va supprinde gerulu, secerisiulu are se fia nu numai forte mannosu, ci și mai de tempuriu de cătu alta data.

*(Serbarea aniversariei 400. a nascerii lui Copernicu) în diu'a de 19 Febr. a. e. se va tiené nu numai în Thorn (loculu natale) ci și în Cracovi'a, Leopole, Varsior'i'a, Prag'a și alte cetati slavice. Tocmai în 19 Febr. voru fi 400 anni decandu s'a nascutu marele astronomu Nicolau Copernicu. În sedinti'a publica, ce se va tiené în 18 Febr. în nou'a Academia de scientie d'in Cracovi'a, secretariulu acelei-a, I. Szujski, profes. de istoria, va tiené unu discursu despre starea Poloniei înainte de 400 anni, și unu altu membru allu Academi. va ceti una poesia în onorea lui Copernicu. Era comunitatea urbana va infiinti „fondulu Copernicanu" cu capitalu de 2000 fl. d'in a căruu interesse în fia care allu cincele annu se va premiá unu elaboratu matematicu. Pre insul'a Rig'a înca a aparutu una brosiura în limb'a russesca „Despre slavulu N. Copernicu."

*(Espeduire de epistole curiosa.) Idee'a, d'a espedui pesci vii în epistola recomandata de la Neapole la Londra, la inceputu pare a fi nu numai necredutu, ci și aproape ridicula. Si totu-si a succesu. În 4 Jan. cinci pescuti de mare de câte 2 policari, inveliti în erba uda de mare, fura pachetati într'o epistola mica de 7 unce greutate, și ca recomandata fu espeduta la Londr'a Acuariumulu d'in palatulu de cristalu. În 9. Jan. demen. epistol'a sosi în Londr'a. La deschiderea pachetulu pescuti se aflara cam amorfiti: deci fura pusi în apa prospeta de mare, și 4 d'io acesti mici caletori reinviara era. Numiti pesci (Amphioxus) se tienu de cele mai primitive creature cu osse.

*(Imenueu.) D. Iuliu Missiciu proprietariu d'in Lipov'a (frate cu D. Ionu Missiciu, fostu deputatu) au incredintiatu în dillele trecute pre Domisior'a August'a Serbu fia'ca repaus:ului Septemviru Theodoru Serbu de Cuvinu, indiestrata cu eminenti calitati spiretuali, Cununi'a miriloru se va serb'a Domineca în 23 Febr. a. c. st. n. în beserie'a greco-rom. d'in Pest'a. Binecuvantarea lui Ddieu asupr'a acestei uniuni matrimoniali!

*(Societatea academica romana.) În currentulu în annului 1872, — de la Septemvre la Ianariu 1873, — s'au primitu la societatea academica 346 volume, de la diverse persone și autoritati d'in tierra și straine. Delegatiunea, pana ce societatea se adduca multamirile ei, — mai allesu pentru preciosele carti primite de la d-nii Vela, colonelu Asachi, Odobescu, Petriui. — se grabesce a multiumi publicu totoror generosiloru amici ai societati publicandu aci numele lor și numerulu volumenelor donate: Gr. Stefanescu. Volume 1. Al. Odobescu Vol. 58. D. Stanescu chart'a silvica a Romaniei, Vol. 1. Imprimeria Satalui 93 Ministeriulu de esterne 3. Gimnasiulu d'in Nasaudu 3. Direct. Telegr. și postelor 2. Ministr. agr. comere. și luc. pub. 7. Paulu Vel'a (Oradea-Mare 26. G. S. Petriui librariu 50. Minist. de finacie 8. Cosm'a Mosiescu 8. Colonelu Asachi 78. N. Botezu 1. D. Ananescu 2. I. Moldovanu (Blasiu) 8. D. S. Vergoliciu 2. Cu totulu Vol. 346. „Rom."

*(Numiri.) Danielu Dozsa actualm. jude la tabl'a reg. d'in Tergu-Muresiului în Transsilv. este numitu jude ord. la curtea supr. de Pest'a și Baron. Franciscu Füllenburg a unu, actualm. notariu de senatu la curtea supr. de Pest'a este numitu presiedinte judecatoriei distr. d'in Sabliu, în Transsilv.

*(Verificatiune.) Cor miss. III. jud. a Camerei Dep. Ungariei, în sied. sa de ori, (18 Febr. a. c.) au dechiaratu de verifi-

cati pre deputatii Lud. Csipkés și Franc. Houchard, amendoi allessi în scaunulu Ariessului.

*(Advocatu nou.) Dlu Nicolau Densusianu a deschisu în Brasieu (tergulu pescelui) cancelaria advocatiala.

*(Organisarea fund. regescu.) Proiectulu de lege despre organisarea fundulu regescu s'a desbatutu eri (18 Fauru) în consiliu ministerialu. Prin acestu proiectu privilegiele se stergu, er' scunele și districtele d'in fund. regescu se investescu cu cerculu de activitate allu municipielor. Activitatea universitati sassesci se reduce și restringe numai la administratiunea averii comune a municipielor d'in fundulu regescu. Scaunelor și districtelor li s'a reservatu dreptulu, ca la organisatiune se se pota fusionă.

*(Bibliografia.) A ossitu de sub tipariu abedariulu intitulatu „Prim'a carte a scolarului romanu." Contiene metodulu cellu mai facile pentru a se invetiă citirea și scrierea numai într'o luna de dille. — Se afla de vendiare la librariile d'in Bucuresci. Pretiulu 25 bani.

*(Monumentele strabunilor d'in Roman'a.) Cu unu tablou pentru 651 anni, de la 1215 pana la 1866, în doue colone, annii creatiunii vis-a-vis de ai salvării, în dreptulu loru evenimentele istorice antice, forte necesare celorlu ce se occupa de istoria, ca și fia-carui-a pentru cunoscuti'a datelor antice. — Se afla de vendiare la tote librariile d'in Bucuresci. Pretiulu?

*(Austri'a.) Una parte a deputatoru poloni este resoluta a nu participă la ulterioarele sedintie alle camerei deput. Cabinetulu de Vienn'a va reconosce Republic'a ispana indata ce va fi primitu notificatiunea off. Comissiu-ne de constitut. va tiené în 17. Febr prim'a sedintia în affacerea reformei electorale; Herbst va fi reportoriulu. Grocholsky, Wodziczki și Zyblievicz, cei mai de frunte trei deputati poloni, iuca sunt membrii comissiu-nei de constitut.

Grocholsky dechiară în comissiu-ne de constit. că „reform'a electorale nu este possibile fără vatemarea drepturilor de autonomia a dietelor prov. și dacă ea totu-si se va essecutá, este violare a constitutiunii, deci membrii galliciani nu voru participă la consultare a supr'a reformei electorale" dupa acest'a, toti Galicianii parasira sala de consultari.

*(Spani'a.) Adress'a Adunării nationale la discursulu de abdicatiune allu regelui Amadeu inchiaia cu dechiaratiunea, că poporul ispaniolu, dupa inlaturarea periceloru și invingerea pedecelor nu va poté redá regelui coron'a, i va offeri inse demnitatea de cive a unui poporu liberu și independente. — Adunarea nationale allese pre Perales, Sosinu și Gomezu de vice-presiedinti; Martos, ocupandu scaunulu presidiale, accentua necesitatea d'a sustiené ordinea; ellu spera, că la casu de anarcia, Adunarea nationala va dá guvernului tota latitudinea spre a luá mesurile necesarie. În Barcellona'a fu assemene proclamata Republic'a. Moriones semnală pre calle telegrafica, d'in Vittoria, reconoscerea Republicei. Se crede că tricolorulu flamurei Republicei va fi violetu-albu rosiiu. Diariulu „Imparcial" assecura, că abdicatiunea regelui Amadeu a fostu rezultatulu vointie sale personale.

În Barcellona'a 400 studenti cerura departarea de la Universitate a ostirei și instructiunea libera; prefectulu promise a comunicá guvernului aceste dorintie. La 4000 lucratori proclamara republic'a federativa și cerura reducerea tempului de lucru și mai buna remuneratiune a osteneleloru. Se dnce, că Serrano și Sagast'a aru fi provocatu pre aderinti loru a reconosce republic'a. Lui Castellar s'au facutu ovitiuni; ellu recommendă sustienerea linis-

cii și moderatiune. Generar. Pavi'a fù numitu comandante armatei de nordu. Moriones insarcinatu cu conducerea cavalleriei. Ministrulu colonielor comraunica Adunării nationale tellegramulu autoritatiloru d'in Havann'a prin cere elle dechiară că aderu la republica. Consululu americanu, felicitandu nou'a republica, numesce Americ'a de nordu și Spani'a republice sorori.

*(Portugalli'a.) Silv'a deput. op. posit. dechiară în camer'a deputatoru, că facia de evenimentele ispane toti se se grupedia în giurulu puterii sustatorie; se fia portugalli, și că trebe se incete cu frecările de partida. Ministrulu presiedinte respunde că ellu nu vede nece unu periclu în evenimentele ispanice pentru independintia și liniscea Portugalliei și multumesce lui Silv'a pentru assecurările sale patriotice. — Camer'a boieriloru manifestă assemeni sentiminte pentru rege și guvernulu.

Guvernulu presintă propunerea de urgentia pentru a se chiamá sub steaguri 9000 rezervisti. (Proclamarea republicei în Isp. au desceptatu temerile guvernului Portugalliei. Annessiunea este cestiune de tempu. Red.)

*(Itali'a.) Camer'a primă cu unanimitate dechiaratiunea, propusa de Minghetti, Ratazzi și alti deput. d'in tote partidelec amerei, în care se prime devotamentu și aderintia deplina regelui, pentru tienut'a sa constitutionale sincera.

Sciri electrice.

Vien'a, 18. Febr. Negotiatiunile poloniloru cu guvernulu nu s'au inchiatu. Mane se va tiené sedinti'a decidentoria a clubului, în care polonii voru decide respingerea seau acceptarea concesiuniloru ministeriali.

Vien'a, 18. Febr. Sedintiele camerei deput. în 21 se voru sistá pentru vre o 8 dille. Proxim'a sedintia se va tiené în 28 Febr. în care sied. legea despre reform'a electorale va fi degiá pusa la ordinea dillei. — Comissiu-ne de constit. și clubulu polon. va tiené mane sedintie. Conclusulu clubului de constit. d'a eschide pre toti consiliarii de administratiune de la compunerea comissiu-niloru de calli ferrate, provoca viua sensatiune.

Vien'a, 18. Febr. Delegatiunile se voru conchiamá, re 2 Aprile. Se aude, că Grocholsky va presintá mane unu ultimatu clubului polonu.

Madridu, 18. Febr. Mane apare unu decretu, care da Carlistoru amnestia de 14 dille. Dupa trecerea acestui terminu inse guvernulu va procede cu tota energi'a necesaria contra lor, sp e salutea Republicei și liniscec tierrei.

Constantin'a, 18. Febr. Essad este numitu mare viziru provisoriu. Alte schimbări în ministeriu se ascepta.

Genev'a, 18. Febr. „Journale de Genève" publica conclusulu consiliului federatiunei, care decretedia scoterea d'in tierra a vicariulu Mermillod; assemene publica și protestulu acestui-a, datu innaintea caletoriei sale. Liniscea e neconturbata.

Burs'a de Vien'a de la 18. Fauru 1873.

5% metall.	69.80	Londra	109.10
Imprim. nat.	73.50	Argintu	108.15
Sorti d'in 1860	105.50	Galbenu	5.17
Act. de banca	998.—	Napoleond'or	8.67 ¹ / ₂
Act. inst. crec.	337.—		

Propriet., edit. și red. respundiet.:

ALESSANDRU ROMANU.